

N:o 118.

Af herr **A. H. Göthberg**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t angående inrättande af förliknings- och skiljedomsnämnder i tvister mellan arbetare och arbetsgifvare.*

Bland de spörsmål, som på senare tiden allt mer tilldragit sig allmänhetens uppmärksamhet, äro de allt oftare hos oss uppkommande tvister mellan arbetsgifvare och arbetare.

Många förslag hafva framkommit för att råda bot mot detta onda, men intet af dessa har ännu lyckats vinna allmänna sympatier för sig.

Det är uppenbarligen en åtgärd af mindre vigt att straffa vissa missbruk i fråga om strejker än att, så vidt möjligt, hindra deras utbrott. Ty äfven om strejk och dess motsvarighet från arbetsgifvarens sida, »stängning», ej genom lagstifningsåtgärder kunna förhindras, så måste man dock, synes mig, söka med lagens hjälp förebygga, att krigstillstånd får inträda och fortvara mellan arbetare och arbetsgifvare, enär äfven det nu åsyftade kriget är både kostsamt och ödeläggande.

Härtill kommer, att när strejken en gång utbrutit, kan den svårligen biläggas, utan att den ena parten känner sig hafva lidit nederlag. Detta alstrar för framtiden stor ömtålighet, kanske ock en bitterhet, som af minsta anledning kan ge upphof till förnyade förvecklingar.

För att i de flesta fall undgå dessa svåra följder, vore enligt mitt förmenande klokt att i tid vidtaga sådana åtgärder, som kunna i möjligaste mån bidra hertill.

Det vore större utsigt att nå detta mål, om man i tid, d. v. s. redan under fredens dagar, och innan lidelserna å ömse sidor inkräktat på den lugna besinningen, ville utse de ombud, hvilka man kunde anse som de mest opartiske, då deras tjänster behöfde påkallas.

Denna uppfattning har mångenstädes i utlandet gifvit anledning till upprättande af stående »förlikningsnämnder», utsedda af arbetare och arbetsgifvare, antingen för en enskild fabrik, för ett visst yrke eller för grupper af yrkesgrenar.

Dessa äro dels frivilliga, dels obligatoriska.

Den frivilliga har kommit till användning endast då, när begge parterna derom varit eniga, och, der den kommit till användning, har det legat i den förlorande partens fria skön att respektera den fälda domen eller ej.

Den obligatoriska är, hvad användningen beträffar, endast beroende af den ena partens vilja, och är institutionen utrustad med full dömande myndighet.

Såsom första instans har på olika orter rundt om i landet bildats så kallade förlikningsdomstolar, bestående af lika antal delegerade från ortens arbetsgifvare- och arbetareorganisationer jemte en af dessa delegerade i förening vald oberoende medlem såsom ordförande.

Nekar en af parterna eller tilläfventyrs båda att rätta sig efter förlikningsdomstolens utslag, kan saken på föranledning antingen af förlikningsdomstolen eller af någon af de stridande hänskjutas till högre instans, den för hela landet gemensamma skiljedomstolen.

Denna domstol består af 3 för tre år valda medlemmar, en vald af regeringen bland högsta domstolens ledamöter, en af arbetsgifvare- och en af arbetareorganisationerna.

Ifall någon af parterna försöker sätta sig öfver domen, dömes han till dryga böter.

Denna obligatoriska skiljedomsprincip har sedan år 1894 användts med stor framgång i Nya Zeeland.

Sjelfva hörnstenen för dessa nämnders verksamhet är det medgifvandet från både arbetstagare och arbetsgifvare, att man icke å någondera sidan sätter hårdt mot hårdt, icke inlåter sig på strejk eller stängning, innan tvistepunkterna förelagts förtroendemännen, och desse inom sig behandlat frågan på gemensamt sammanträde.

Redan i denna omständighet — att stridigheterna dragas inför förlikningsnämnden — ligger en viss garanti emot, att någondera parten skulle löpa åstad i den första uppbrusningen.

Det synes mig vara uppenbart, att en utveckling af förlikningstanken skulle vara af stor nytta för lösningen af de tvistefrågor, som numera uppröra äfven vårt land. Det flydda årets rika erfarenheter hafva ytterligare erinrat härom.

Utan tvifvel hade resultaten af det gångna årets tvister blifvit fördelaktigare för begge parterna, om en stående nämnd funnits, som kunnat erbjuda sin bemedling, innan upphetsningen försvårat fredlig uppgörelse.

Jag är således öfvertygad, att samhället begår en försummelse, som rätt snart kommer att hämnas, om man icke i tid noggrant undersöker, i hvad omfång och på hvad sätt lagstiftningen må kunna främja, att förlikning och skiljedom äfven i vårt land kommer till användning vid afvärjande af arbetsinställelser med deras lidanden och förluster.

Å andra sidan synes det mig klart, att en så omfattande och svårlöst frågas utredning svårligen kan ske annat än genom medel, som endast stå regeringen till buds.

På grund af hvad jag sålunda anført hemställer jag,

att Riksdagen genom skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller om utredning rörande lämpligheten af en lagstiftning i fråga om förliknings- och skiljenämnder mellan arbetare och arbetsgifvare, samt om framläggande för Riksdagen af de förslag, som med anledning häraf må synas påkallade.

Stockholm den 28 januari 1899.

A. H. Göthberg.
